

Stichting Cuypersgenootschap

Stichting tot behoud van negentiende- en
twintigste-eeuws cultuuro goed in Nederland

ERFGOED VERENIGING
Heemschut

Aan de Rechtbank Overijssel
Afdeling Bestuursrecht
Postbus 10067
8000 GB Zwolle

Zoetermeer, 13 augustus 2016

Betreft: beroep tegen het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Enschede van 8 juli 2016, verzonden 11 juli 2016, kenmerk BZ.1.15.0793.001 / 1500068517

Geachte heer/mevrouw,

Bij deze tekenen de Erfgoedvereniging Bond Heemschut en de Stichting het Cuypersgenootschap beroep aan tegen het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Enschede van 8 juli 2016, verzonden 11 juli 2016, kenmerk BZ.1.15.0793.001 / 1500068517 waarbij ons bezwaar inzake de afwijzing van de monumentenstatus voor een groep panden te Enschede ongegrond is verklaard. Een afschrift van het besluit is als bijlage bijgevoegd. Verder sluiten wij de statuten en machtigingen aan ondergetekende van beide organisaties bij.

Op 30 december 2014 hebben de Erfgoedvereniging Bond Heemschut, Commissie Overijssel, en de Stichting het Cuypersgenootschap de gemeente Enschede verzocht om een twaalfstal naoorlogse gebouwen te beschermen als gemeentelijk monument. Het betreft de volgende adressen: De Bethelkerk (J.H. Boschstraat 30); Detakerk (H.B. Blijdensteinlaan 30); Maranathakerk (2^e Emmastraat 60); Apostolisch genootschap (Van der Waalslaan 25); Gebouwen Vitens (Weerseloseweg 183); Voormalig kantoor Menko (Voortsweg 131); Hoofdgebouw waterzuivering (Lonnekerbrugstraat 175); de appartementencomplexen Laaressingel 1-23, Kortenaerstraat 20-30, Bentrotstraat 2-26, Oldenzaalsestraat 202-246, Oliemolensingel 208-258. Per brief van 4 juni 2015 heeft de gemeente ons laten weten niet over te gaan tot aanwijzing van de genoemde objecten als monument. Met haar besluit op bezwaar laat de gemeente Enschede het besluit uit 2015 in stand.

De genoemde panden zijn, zoals eerder door adviesorgaan Het Oversticht (de monumentencommissie) is aangetoond, zeer waardevolle voorbeelden van naoorlogs erfgoed. Uit de opgestelde redengevende omschrijvingen van de panden blijkt dat alle panden vanwege hun architectuurhistorische en/of cultuurhistorische waarden monumentwaardig zijn. Vanwege de cultuurhistorische waarden van de panden heeft de gemeente reeds in 2012 de eerste stappen gezet om te komen tot bescherming van de panden als gemeentelijk monument. Uiteindelijk is van aanwijzing afgezien vanwege de bezwaren die door eigenaren zijn ingebracht. Samengevat zijn deze bezwaren:

- Door de aanwijzing worden sommige ingrepen die bij gewone panden bouwvergunningvrij zijn, bouwvergunningplichtig. Dat leidt tot proceduretijden, hogere plankosten, hogere materiaalkosten, leges voor de monumentenvergunning en bouwleges.
- De vrijheid van een eigenaar wordt beperkt want er is geen vrijheid in materiaalkeuze en vergunningen kunnen worden geweigerd.
- Door de monumentenstatus wordt een pand moeilijker verkoopbaar want het is duurder in onderhoud en er zijn beperkingen.
- Het is onrechtvaardig om de hogere kosten te laten dragen door de afzonderlijke eigenaren terwijl de aanwijzing gebeurt vanuit een algemeen belang en er niets tegenover staat zoals een subsidie voor de hogere onderhoudskosten.

De gemeente Enschede hecht veel waarde aan de genoemde bezwaren van de eigenaren. Onze verenigingen zijn echter heel duidelijk van mening dat de genoemde bezwaren geen reden kunnen zijn om niet over te gaan tot bescherming van de objecten als gemeentelijk monument. Het is duidelijk dat de aanwijzing van een gebouw tot gemeentelijk monument resulteert in enige (noodzakelijke) beperkingen ten aanzien van bouwen en slopen. Zoals het college schrijft worden bepaalde werkzaamheden vergunningplichtig en is er minder vrijheid in materiaalkeuze e.d. Bezwaren van eigenaren tegen dergelijke beperkingen zijn volgens vaste jurisprudentie echter geen reden om niet tot de bescherming van panden over te gaan. Heel duidelijk is dat bij de weging van dergelijke bezwaren het algemeen belang, het behoud van cultureel erfgoed, zwaarder weegt dan het individuele belang van een eigenaar. Het college had dus meer gewicht toe moeten kennen aan het advies van Het Oversticht om over te gaan tot bescherming van de panden. Slechts bij zwaarwegende belangen van de eigenaar kan gemotiveerd afgezien worden van de aanwijzing als monument. Recent heeft de Rechtbank te Den Haag hier nog helder uitspraak over gedaan (zaak SGR 14/6920 en 14/6921) . Men betoogt in de uitspraak van 1 december 2014 o.a. dat volgens vaste rechtspraak belangen van eigenaren die betrekking hebben op een waardevermindering, onverkoopbaarheid, verplichting tot restauratie of een belemmering bij gebruik of moeilijkheden bij herbestemming niet aan te merken zijn als voldoende zware en concrete belangen die bescherming als monument in de weg kunnen staan.

Verder heeft de gemeente de 12 panden simpelweg over één kam geschoren. Per geval had het college moeten onderzoeken of het belang van de eigenaar om niet tot aanwijzing over te gaan geprevaleerd moet worden boven het algemeen belang tot aanwijzing als gemeentelijk monument. Deze bewijslast ligt of bij de eigenaar of als de eigenaar gemotiveerd heeft dat zijn belang ook in de afweging betrokken moeten worden bij de gemeente om het tegendeel te bewijzen. Zowel eigenaren als college hebben niet aannemelijk gemaakt dat ze nadeel ondervinden van de aanwijzing en dat hun belang tot afwijzen van de aanwijzing prevaleert boven het belang van aanwijzen tot gemeentelijk monument.

Voldoende zwaarwegende bezwaren treffen wij niet aan in de stukken. Bijvoorbeeld het feit dat panden mogelijk moeilijker verkoopbaar worden kan niet als zwaarwegend worden aangemerkt. Vooral omdat dit niet goed te onderbouwen is. Het tegengestelde kan net zo goed beweed worden. Zo is al vele malen onderzoek gedaan naar de aantrekkingskracht van monumenten. Uit deze onderzoeken blijkt dat mensen graag wonen en werken in een historische omgeving. De gemeente geeft zelf in haar brief al aan dat dit argument eigenlijk niet te onderbouwen is.

Dat de gemeente nu geen subsidiebeleid kent om eigenaren te compenseren voor de (mogelijke) extra kosten als gevolg van een monumentenstatus is ook geen argument om ons verzoek af te wijzen. Het nieuwe monumentenbeleid van de gemeente, met het voorstel tot bescherming van de panden, is door de Raad in 2012 ingezet, terwijl al in 2010 de subsidie voor monumenteigenaren op 0 gezet is. Het belette de gemeente dus eerst niet om een nieuw monumentenbeleid op poten te zetten. Merkwaardig is dan dat het nu wel een argument tegen aanwijzing is. Uiteraard begrijpen wij dat vanwege alle bezuinigingen voorzichtigheid is geboden, maar niet gezegd is dat er in de

toekomst niet alsnog ruimte komt voor gemeentelijk subsidiebeleid. Ook kan de gemeente nu al wijzen op bijvoorbeeld landelijke subsidies voor instandhouding of herbestemming, die ook voor gemeentelijke monumenten ingezet kunnen worden. Er zijn ook laagrentende leningen voor gemeentelijk monumenteigenaren. Bovendien zijn er ook andere manieren, waarop de gemeente de dienstverlening naar de eigenaren van monumenten kan organiseren. Men kan gratis vooroverleg met ambtenaren krijgen en er hoeven geen hogere leges voor vergunningen te worden betaald. Tevens is het een gegeven dat de reeds beschermde gemeentelijke monumenten al jaren gewoon in stand gehouden worden, zonder subsidie. Het feit dat er nu geen subsidiegelden beschikbaar zijn kan niet als argument gebruikt worden om de panden niet aan te wijzen tot gemeentelijk monument. Net als in veel andere gemeenten functioneert de gemeentelijke monumentenlijst tot op heden goed zonder subsidiebeleid.

Het college stelt in haar brief dat ze wel degelijk waarde hecht aan de voorgedragen gebouwen en daarom besloten heeft om de panden wel te beschermen via de cultuurhistorische waardenkaart (CHWK). Hierdoor wordt met name sloop aan regels gebonden. Uiteraard is de bescherming via de CHWK een stap in de goede richting, maar duidelijk is ook dat deze vorm van bescherming minder krachtig is dan een monumentenstatus. De bescherming via de CHWK biedt bijvoorbeeld niet de mogelijkheid om het behoud van bijzondere details gebouwen af te dwingen. Ook blijft sloop eenvoudiger. Onduidelijk blijft waarom deze vorm van bescherming wel acceptabel is voor het college. Ook deze bescherming resulteert namelijk in extra regeldruk en beperkt heel duidelijk de vrijheid van eigenaren om hun bezit te vervangen door nieuwbouw. Bovendien is onduidelijk of deze procedures wel tot een goede einde kunnen worden gebracht. Tijdens de zitting bij de bezwarencommissie werd duidelijk dat ook tegen deze vorm van bescherming bezwaren bestaan bij eigenaren. Verder is op grond van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur een verbod op détournement de procédure. Er mag geen lichtere procedure worden gevolgd om tot een besluit te komen, wanneer daarvoor een met meer waarborgen omklede procedure openstaat.

Tot slot zijn wij van mening dat het besluit op bezwaar onbevoegd is genomen. In een overzicht van de laatste vergaderingen van het college van burgemeester en wethouders komt het onderwerp niet voor. Bovendien dateert het advies van de bezwarencommissie van de gemeente van 8 juli j.l. en is het besluit al gelijk op 11 juli verzonden terwijl het eigenlijk in het college vergadering van bijvoorbeeld 12 juli afgehandeld zou moeten zijn. Dit is een onjuiste gang van zaken. Verder constateren wij dat een wethouder niet bevoegd is om besluiten te ondertekenen. Die bevoegdheid hebben ingevolge de gemeentewet slechts de burgemeester en gemeentesecretaris, tenzij er een machtigingsbesluit ligt waarbij wethouder Van Agteren bevoegd is om het besluit namens het college te ondertekenen.

Hoogachtend,
De besturen van het Cuypersgenootschap en de Bond Heemschut,
namens deze,

Leo Dubbelaar, secretaris Cuypersgenootschap
Alferbos 246
2715 TN Zoetermeer
Telefoon: 079-3604208, 06-23398363
e-mail: leodub@planet.nl